

Trestné právo

Štát sa snaží zabrániť konaniu, ktoré je pre spoločnosť nežiaduce a nebezpečné. **Trestné právo** je súhrn právnych noriem, ktoré chránia štát a občanov pred takýmto nežiaducim konaním. Trestné právo vymedzuje jednotlivé trestné činy a tresty, ktoré sa za ne ukladajú.

Trestné právo hmotné vymedzuje, čo sú trestné činy a aké tresty sa za ne ukladajú. Jeho hlavným prameňom je Trestný zákon, ktorý bol niekoľkokrát novelizovaný (posledná rekodifikácia vstúpila do platnosti v roku 2006).

Trestné právo procesné upravuje postup pri zisťovaní trestných činov a ich páchatel'ov, pri súdnom trestnom konaní a pri výkone trestu. Jeho prameňom je Trestný poriadok (posledná rekodifikácia vstúpila do platnosti v roku 2006).

Zásady trestného konania

- zásada objektívnej pravdy (nemôže sa rozhodovať, ak sú nejaké pochybnosti),
- zásada stíhania len zo zákonných dôvodov,
- zásada zaistenia práva na obhajobu (obvinený musí byť o tom poučený),
- zásada oficiality (orgány konajú z vlastnej iniciatívy - z úradnej povinnosti),
- zásada legality (prokurátor je povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvie),
- zásada obžalovania (obžalovať môže iba prokurátor, súkromné trestné žaloby nie sú prípustné),
- zásada verejnosti (verejnosť sa môže zúčastniť súdneho konania),
- vyhľadávacia zásada (orgány sú povinné zistiť všetky okolnosti prípadu),
- zásada bezprostrednosti (súd prihliada na dôkazy predvedené pri súdnom konaní),
- zásada ústnosti (súd vedie konanie spravidla ústne, teda sám vypočúva svedkov, znalcov a obvinených,
- zásada prezumpcie nevinu (pokiaľ nie je vina vyslovená právoplatným odsudzujúcim rozsudkom, na obvineného sa hľadí ako na nevinného),
- zásada voľného hodnotenia dôkazov (orgány hodnotia dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na dôkladnom uvážení všetkých okolností prípadu).

Podľa miery spoločenskej nebezpečnosti rozoznávame:

- **trestné činy**
- **priestupky**

Trestný čin predstavuje pre spoločnosť vyššiu mieru nebezpečenstva, než priestupok.

Trestný čin je

- **prečin** (trestný čin spáchaný z nedbanlivosti alebo úmyselný trestný čin, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou 5 rokov)
- **zločin** (úmyselný trestný čin, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou 5 rokov. Zločin, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej 8 rokov, sa považuje za obzvlášť závažný)

Účastníkom trestného činu je ten, kto:

- a) zosnoval alebo riadil spáchanie trestného činu (**organizátor**).
- b) naviedol iného na spáchanie trestného činu (**návodca**),

- c) požiadal iného, aby spáchal trestný čin (**objednávateľ**),
- d) poskytol inému pomoc pri spáchaní trestného činu (**pomocník**).